

BU SEFERKİ MERKEZ ÜSSÜ GÖLCÜK D.E.P.R.E.M

(Devlet Eliyle Planlanan Rantiyeciler Eşgüdüm Merkezi)

Uzm. Ecz. OLCAY SELES

Bu seferki merkez üssü Gölcük. Oysa hepini-
zin bildiği gibi 12 Eylül sonrası bütün genel
müdürlükler, bütün birlikler Ankara'ya taşınmıştı.
Ankara dışında hiçbir yerde faaliyette bulunala-
mazdı. Böylece daha kolay, tek bir yerden denet-
leme olanağı vardı.

Ama bu D.E.P.R.E.M'in ne 12 Eylül'den ne
de Kenan Evren'den korkusu vardı. Onlarca,
yüzlerce yıldır istediği yerde örgütleniyordu. Erzincan'da, Adapazarı'nda, Hınısta, Varto'da, Alaşehir'de, Gediz'de, Dinar'da, Adana'da.

Çok tehlikeliydi, sürprizi çok seviyordu, nere-
de ne zaman ortaya çıkacağı belli değildi.

Tek amacı vardı; öldürmek. Herşeyi, herşeyi
ama herşeyi öldürmek. Çoluk çocuk demeden,
sevgili, sevgisiz kindar, dindar demeden herkesi
öldürmek. Güleni-gülmeyeni, sağcısı, solcusu, li-
berali, cuntacısı, contacısı, her kim varsa önünde,
arkasında herkesi öldürmek.

Kan'dı onun gıdası. Kimse bu kanı durdu-
ramıyordu.

Bu seferki merkez üssü Gölcük'tü.

Bu seferki seferi çok daha kanlıydı.

Şoka sokmuştu herkesi. Ters yüz ettiği kent-
lerde köyler de yaşayanları, oturdukları, karnını
doyurdukları, doğdukları yeri tanımlayamaz,
gösteremez hale getirmişti. Şakül'ü, kıblesi,
şaşmıştı herkesin. Herkesin seçip gönderdiği mil-
letvekillerinin bile. Öyle bir şok yaşadılar ki millet-
vekilleri D.E.P.R.E.M işe koyulduğunda, her yerde
ölüm kol gezerken, kan akarken sokaklardan,
beyinleri durdu, anlamsız hareketler, anlamsız
konuşmalar yapmaya başladılar. Çok ama çok
korktular bu D.E.P.R.E.M'den. Çünkü meclis'e de
girmişti bu D.E.P.R.E.M.

O gün onları da yokladı çok güvenli olduk-
larını düşündükleri, ceylan derili, kristal avizeli sa-
lonlarında. Yaşadıkları şok sonucu Marmara'da
ölenleri unutup çeteleri hapisneden kurtarmak

üzereyken yakalamıştı. Kana doymuyordu
D.E.P.R.E.M.

Yaşadıkları şok sonucu, anlamsız
konuşmalar, hareketler yaparken çıkarmaya
çalıştıkları "Tahkim Yasası" çalışmalarını sırasında
yakalamıştı onları D.E.P.R.E.M.

İşte bu acımasız örgütün karşısına kaya gibi
birilerinin karşı çıktığını gördüm. Bunlar kanı akan-
lardı, ölüme karısını, kızını sevgilisini kaptıranlardı.

Ninelerdi, dedelerdi altmış yaşında olup da
koca çınar yaşında görünenlerdi.

İşte bu acımasız örgütün karşısına kaya gibi
birilerinin karşı çıktığını gördüm.

En büyük düşmanın siyonizm olduğunu
söyleyen ve İsrail'e karşı cihat ilan edenlerin Ada-
pazarı'ndaki İsrail hastanesinde nasıl doğum
yaptıklarını ve oğullarına "Efraim" göbek adını
koyduklarını gördüm.

Yahudi kadın doğumcunun her işini bırakarak
getirdiğimiz ilaçları saklamak için nasıl derin don-
durucu bulduğunu gördüm.

Birkaç kadın cerrahtan Kuzey'in (AYDIN
URAS) Kırıkkale'den Adapazarı'na nasıl
koştuğunu gördüm.

Birbirimize abi mi desek, bey mi desek evlat
mı desek diye çırpındığımızı gördüm.

İşte bu acımasız örgütün karşısına kaya gibi
birilerinin karşı çıktığını gördüm. Bu arsız ölüme
karşı direnenlerdi onlar.

Bu ülkede bu arsızlıklar olduğu sürece dire-
neceklerdi onlar, koşacaklardı devlet elinin uza-
namadığı yerlere.

Ölüm her yerde vardı ama bu kadar arsızına
az rastlanırdı.

İşte bu arsızlıklara karşı birleşti tüm örgütler
ve koşturduk Marmara'ya. Ve hep birlikte sorduk!

Bu kadar arlanmaz-utanmaz mı ölüm?

17 AĞUSTOS'UN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Ecz.SEVİM ÇINAR

Fakülte yıllarımdan beri sevdiğim bir kent olmuştur Adapazarı. Sevgili dostum, meslekdaşım, kısaltılmış adıyla Emir'ciğimin varlığının da katkısıyla. Bir dönem oraya yerleşmeyi bile düşünmüştüm. Farklı sosyal, kültürel ve ekonomik kesimlerden oluşan renkli insan mozayığı ile, gözlerimizi doyuran yeşiliyle, insana gülümseyen Sapanca gölü'yle ve İstanbul'a yakınlığıyla çok sevmişim Adapazarı'nı.

17 Ağustos....

Deprem haberini duyduğumuzda yeryüzüyle birlikte yüreklerimiz de sarsıldı. Bugüne dek çoğumuzun belleğinde yer sarsıntılarına ilişkin ufak tefek kalıntılar vardı; hoşumuza gitmeyen ama çok ciddi izler de bırakmayan. Çünkü çoğumuz depremi yaşayan bölgeleri gözlerimizle görmemiş ve yaşananların detaylarından habermiz olmamıştı. Ama bu kez başkaydı. Söz konusu bölge Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan can damarı bölgelerinden biriydi, çok geniş bir alanı kapsıyordu ve şiddetiyle de kelimenin tam anlamıyla vurmuştu.

Türkiye'nin hemen her bölgesiyle ekonomik bağı, insan bağı, gönül bağı olan bölgede her türlü kayıp düşünemeyeceğimiz boyuttaydı.

Depremi hemen ertesinde Adapazarı'na ulaştığımızda "işte kıyamet bu" diye düşünmüştüm. Görüntüler inanılmaz ve korkunçtu. Bir film sahnesinde izliyor olsaydım eğer dekoru "abartılmış" diye düşünebilirdim. Sanki kente binlerce bomba atılmıştı ve önceden tanıdığım bildiğim sokaklar, binalar yollar bu bombaların etkisiyle unufak olmuştu.

Ekrandan ve basından izlemekle o havayı solumak başka. Gördüklerimiz, duyduklarımız ve algıladığımız herşey öyle acı vericiydi ki... Havada yerin yüzlerce metre aşağısından gelen şiddetli dalganın ağır ve tanımlanamaz kokusu, sürekli çalan cankurtaran sirenleri, koşuşan bağırişan insanlar, toz, toprak, yıkıntılarının başında acıyla, umut, umutsuzluk gelgitleriyle bekleyen, uğraşan insanlar ve Ağustos'un nemli, bunaltıcı sıcaklığı...

Çoğu konut çöp yığını haline dönüşmüştü. İnsanların bedenleri, yıllarca çalışıp dininerek zorlukla kurdukları yaşamlar şimdi çöp yığına dönüşen bu binaların altında, arasında idi. Ve yüreklerimizi avucuna alıp sıkın el gözyaşlarımıza engel olamıyordu.

Bireyin özel yaşamını gizleyen duvarlar yıkılmış; perdeler yıkılan duvarların arasından, üstünden sarkmıştı. Görmeseydim bunları yıkıntılar arasında, rüzgarda salınan bir perdenin insana böylesine hüznü verebileceğini düşünebilir miydim? Yana doğru eğilmiş ve öncephesindeki duvarları tamamen yıkılmış binanın açıkta kalan oturma odasının masası, koltukları, büfesi, televizyonu ve halen tavanda asılı duran avizesiyle oyuncak evler gibi öylesine ortalıkta duruşu... Üç katı toprağa gömülen altı katlı binanın hiçbirşey olmamışcasına dimdik duruşunun düşündükleri...

Ve yıkıntıların başında saatlerce, günlerce belki yaşama dair bir ses, bir işaret alırım diye ilk saatlerde heyecanla, umutla ve saatler ilerledikçe umutsuzluğa dönüşen duygularla bekleyenler... Zaman ilerledikçe yitirilen umutlar, kararın yüzler. Ortalığa saçılmış ayakkaşlar, oyuncaklar, kitaplar, resimler, takvimler, giyecekler.... Ve günler ilerledikçe herşeye rağmen,

devam eden yaşamın gereği olan eşyalarını kurtarabilmek amacıyla her an yıkılabilecek yapılara herşeyi göze alarak girenler. Binlerce görüntü ve binlerce soru. Mevsimin sıcak ve tatil mevsimi olması nedeniyle kaçamak bir düşünceye sığınyorum: belki de çoğu tatilde ve hayatta kalmayı başardılar.

Bütün bunları gördüğümde kötü bir rüyadan güneşli, güzel bir güne gözlerimi açmayı ne çok istemişim. Sanırım çoğumuzun dile getiremediği ortak bir duyguydu bu.

Düşünebiliyor musunuz? Yaşamınız her günkü doğal akışında devam edip gidiyorken; gecenin bir saatinde günün bu en masum en savunmasız anında birden, yerin dibinden homurtuyla gelen büyük bir güç koca binaları çatırdatıyor, sarsıyor, deviriyor, ya da toprağın içine doğru çekiyor; insanları yaşamdan koparıyor, kaçabilme şansını yakalayabilenler ise sadece üstündekilerle sokakta... Yıllarca aynı kent yaşamını paylaştığınız, aynı havayı soluduğunuz binlerce canı; belki de aynı evi paylaştığınız canları yitirdiniz. Şans eseri hayatta kaldınız ama yüreğinizin yarısı öldü. Ve diğer yarısı bir yaşam boyu bu onarılamaz acının yüküyle devam edecek yoluna.

Doğayla geri kalmışlığın, bilgisizliğin savaşının bedelini, yitirdiğimiz ya da sakat kalan canlar ve en çok da çocuklar ödedi, ödeyecek.

Brecht "yardım etmek ya da zor kullanmak" adlı şiirinde yardım etmek yerine insanın yardıma muhtaçlık halinin ortadan kaldırılması gerektiğini söylüyordu. Ama doğal afetler özellikle bizim gibi geri kalmış ülkelerde tabii ki her türlü yardımı gerekli ve zorunlu kılıyor. 17 Ağustos depremi hem dünya halklarının, hem ülkemiz insanlarının hem de meslektaşlarımızın dayanışmasını görmek açısından teselli bulabileceğimiz bazı noktaları da gündeme getirdi. Ayrıca bir başka olguyu da en cahilimizin bile hissetmesini, algılamasını sağladı; örgütlü bir topluma dönüşmek zorundayız. Bir başka gerçek de hem ülkemizde hem dünyada BARIŞ'ı savunmak ve yaşama geçirmek zorundayız.

Meslektaşlarımız bu olayda gerçekten nitelikli bir dayanışma örneği gösterdi. Her türlü koşullarını zorlayarak katkıda bulunmaya

çalıştılar. İlk günlerde 30'ar saat aralıksız çalışarak döndüler. Yaklaşık 400 civarında meslektaşımız ve yardımcıları dönüşümlü olarak bölgede görev yaptılar. Bölgeye gidenler Ankara'ya döndüklerinde uzun uzun "daha neler yapabiliriz"i tartıştılar ve her Ankara'ya dönüşlerinde yarım bırakmışlık duygusunu yaşadılar. Depremin yıkıcı görüntülerinin şok etkisinden başka güçlü artçı şokları da hayatta kalabilen bölge insanlarıyla birlikte yaşadılar, hissettiler. Ve deprem olgusu bir daha silinmeyecek şekilde belleğimize kazandı.

Bölgenin sadece fiziki yıkımını değil, insanların yaşadığı duygusal yıkımları da unutmaya-çağız: Doğumevinde oluşturduğumuz eczanede görev yaparken gelen ihtiyarı unutmayacağım. Çocuk bezi ve mama almaya gelmişti. Ve kıyamadığım için neden başka birinin değil de kendisinin geldiğini sorduğumda gözlerinden kırışıklarla dolu yanağına boşalan yaşları unutamayacağım; depremden çok önceleri eşini kaybettiğinden dolayı oğlu ve gelininin yanına yerleşmişti. Birisi 7 yaşında, diğeri ise henüz birkaç aylık olan iki torunu vardı. Ve depremin ardından, olabilecek en kötü olasılığı yaşıyordu; oğlu, gelini ve büyük torunu yıkıntılar altında kalmış ancak bebeği kurtarabilmişti. Oysa kendisine bile bakamayacak durumdaydı ve depremin kendisine yadigar bıraktığı minik bir canla başbaşa kalmıştı. Yine, hayattaki tek kardeşini, annesini ve babasını kaybederek, kendisi bölge dışında tatilde olduğu için hayatta kalabilen üniversiteli genç kızın yaşama tutunabilmek için oluşturduğu ve belkide kendisinin bile inanmadığı senaryoyu unutmayacağım. Ona göre, eğer ailesinden tek kişinin hayatta kalması gerekiyorsa ve anne-babasından biri hayatta kalsaydı çocuklarının yokluğuna dayanamayıp kahırlarından ölürlendi; kardeşi hayatta kalsaydı küçüktü, deneyimsizdi ve yapayalnız, tek başına bir yaşamı devam ettirebilmek ona acı, sefalet ve belkide hiç kaldıramayacağı birçok olumsuzluğu yaşatacaktı. Bu nedenle bu acı ve zor yaşama ancak kendisi katlanmaya çalışacaktı. "Asla ağlamıyorum. Annem babam benim güçlü olmamı isterlerdi. Kimsenin yanında ağlamıyorum. Ancak yalnız kalınca ağlıyorum" diyordu. Ve bunu söyleyenin kendisi henüz 20 yaşındaydı. Daha nice yarım kalan, savrulmuş yaşamlar....

Esprî, insanın yaşama bakışında yaşama bağlılığının bir ürünü diye düşünüyorum. Depremi ilk şokunun ardından yapılan espriler de uzun bir açlık ve susuzluk döneminden sonra insanın suya, şekere ve tuza duyduğu bir gereksinim gibi düşünüyorum. Yaşam ve ölüm, ağlamak ve gülmek... Bir sınırın iki yakası gibi. Depremde yengesini ve yeğenini kaybeden, evleri ciddi hasar gören, ama tüm bunlara rağmen ilk günlerden itibaren oluşturulan eczanelerde görev yapan arkadaşım Emir, nihayet saçlarını yıkayabilme ve üstüne bir parça çeki düzen verebilme fırsatı bulduğunda içinde yer aldığı tablonun fonuyla öyle bir aykırılık teşkil etmişti ki onu bu haliyle görenlerden "sen daha çok depremler kaldırırsın" diye takılanlar olmuş ve bunu bizlere aktardığında henüz gözlerimizdeki yaş kurumadan gülmeye başlamıştık.

Depremi insanların düşünce ve duygularında yeni fay hatlarının açılmasına, yeni sarsıntıların oluşmasına neden olduğunu düşünüyorum. Yaşam günlük akışında devam edip gidiyorken farkında olmadığımız ya da içinde bulunulan koşulların zorluklarıyla boğuşurken gözardı ettiğimiz, varlığının farkına bile varmadığımız birçok düşünceyi bilinçüstüne çıkardı. Sahip olduğumuz şeyleri yeniden farkettilik. Onurlu ve insanca bir yaşam herşeyin üstündeydi, güzeldi ve yaşamı anlamlı kılmak gerekiyordu.

Bölgeden döndüğümde Ankara her zamankinden başka görünmüştü gözüme. Gökyüzü her zamankinden daha mavi, ağaçlar, binalar sanki yıkanmış, tozdan, topraktan arınmış, bir felaketin kokusundan uzak ve tertemiz gelmişti. Sanki koca bir el gökyüzünden uzanarak, binaları, yolları yerli yerine oturtmuş, ortalığı süpürüp temizlemişti. Ankara bunca yıllık yaşamımda belki de ilk kez böylesine düzenli, güzel ve sevimli görünmüştü gözüme.

Bu kış zor geçecek. 2000 yılının ilk kışı zor geçecek. Yağan yağmurlar, karlar, esen fırtınalar bu kış yüreğimize yağacak, üşütecek. Sıcacık evimizde, soframızda anlık bir mutluluğu yakalamışken dışarda, soğukta kalanların, yitirilen

canların düşüncesi boğazımızda düğümlenecek.

Her zaman özlem duymuşumdur. Şimdi her zamankinden daha çok özliyorum; insana öncelik veren, girmiş olduğumuz yüzyıla uyumlu olan düşüncelerin ve yapılanmaların egemen olduğu bir ülkede, tüm insanların eşit, özgür, çağdaş ve mutlu olduğu bir Türkiye'de yüreklerimizi çizen, gülücüklerimizi boğan, kederli hüzünlü duygu ve düşünceleri taşımadan yaşayabilmeyi.

Yılbaşında Adapazarını yeniden gördüğümde yıkıntıların tamamen temizlenmemiş olmasına rağmen az da olsa bir hareketliliğin olduğunu, insanların kanıksamaya çalıştıkları yeni yaşam biçimlerinin devamı için oraya buraya koşuşturduklarını ve yine, yiyecek ve malzeme kuyruklarını gördüm. Temizlenen yıkıntıların arkasından ortaya çıkan görüntülere yabancıydım.

Evet Adapazarı.... İşte kış geldi. Mayıs havası gibi ılık, tatlı bir havanın hemen ardından önce yağmur, fırtına sonra kar, tipi soğukla geldi yeni yıl. Ve ben bir yürek dolusu yağmur, fırtına ve karla Ankara'ya dönüyorum, yüreğim çizilerek.

Yeni bir yıla, yeni bir yüzyıla, yeni bir binyıla girerken... Yağmura, kara, fırtınaya hedef çadırlarınla halen toparlanamamış yıkık binalarınla, yemek ve yardım kuyruklarındaki insanlarınla seni başbaşa bırakarak sıcak yuvama dönüyorum. Hoşçakal Adapazarı, sevdiğim kent.... 2.1.2000

Çocuk Gözüyle Deprem...

DEPREM VE TEMEL GÖREVİMİZ

BEGÜM KAYA*

Önce İzmit, sonra Düzce Depremi sarstı, güzel yurdumun güzel yerlerini. Öyle bir sarstı ki; güzel yurdumun güzel yerleri yitirdi güzelliğini. Güzeli yurdumun mutlu insanları yitirdi mutluluğunu. Deprem geldi birçok şeyi götürdü, bir çok şeyi de beraberinde getirdi. Binlerce vatandaşımızı, kazanılması için yıllarca çalışılmış evleri, nice geçmişleri götürdü, beraberinde ise; gözyaşı, hüznün, yalnızlık ve acı getirdi. Evsiz insanlar, öksüz-yetim çocuklar kaldı geriye. Bir de enkaz üstüne enkaz. Yağmur! Hemen ardından çamur, ıslak toprak. Şimdi de kar ve soğuk. Soğuk ki sadece bedenlerde değil, kalplerde soğuk. Depremzedenin yanında, güzel yurdumun güzel insanları, bir de elin gavuru dediklerimiz yani Amerikalılar, Yunanlılar, Fransızlar. Halkım uzattı kolunu uzatabildiği kadar kenetlendi birbirine ama yeterli olamıyor görüldüğü gibi. Elin gavuru dediklerimiz de ta gavur diyarlarından uzattı kolunu uzatabildiği kadar. Bir tek, görevlilerin yani Kızılay'ın ve devletin kolu kısa kaldı, UZANAMADI. Yangın söndü, geride küller kaldı. Kızılay ve devlet bir litre suyla geldiler yangını söndürmeye. Bir litre suyu boşalttılar küllerin üzerine sonra da 'yangını BİZ söndürdük'. dediler. Aslında yangın sönmedi yangın hala tüm depremzedelerin içinde. Bu yangını körükleyenlerden biri de, güzel yurdumun güzel bir şehrinin valisi. Tokadı genç bir depremzedeye attı ama hangi depremzedeye baksanız yanağı hala acıyor, kıpkırmızı. Bu öyle bir acı ki, kelimelerle anlatılmayacak kadar yakıcı. Şöyle bir

bakıyorum geriye; düşünüyorum 17 Ağustos, İpraş, 12 Kasım, enkaz, çadır çamur, soğuk ve yangın geliyor aklıma. Sonra da gözümde bir damla. DEPREM kelimesi başta tabii. Ama depremi ancak benim düşüncemde olanlar anlayabiliyor, kavrayabiliyor. Vicdanında, kalbinde ve aklında fay kırıkları olan BÜYÜKLER ANLAYAMIYOR, KAVRAYAMIYOR. Yaptığı evler yıkılan müdahatleri ise yine ev yapıyor, yıkılacağından emin olduğum. Çünkü anlayamadılar depremi. Mini etekli, başı açık kadınları sebep gösteren örümcek kafalılara göre ise deprem bir CEZA. Hey gidi deprem hey! Sen neymişsin be deprem? Anlanman çok zor, yorumlanman imkansız, getirip götürdüklerine alışmak da bir o kadar acı! Acı ama acılık neden hep benim güzel yurdumda güzel yurdumu yönetenlerde, inşaa edenlerde? Peki soruyorum size 'Kabahat kimde?' BİLİNMEZ, BİLİNEMEZ, BİLİNMEMELİ, BİLDİRİLMEMELİ! Bu hepimizin devlete karşı temel görevi!

* TED Ankara Koleji Vakfı Özel İlköğretim Okulu 8. Sınıf Öğrencisi. Doğum Tarihi: 1985